

Nr 7.

Ankom till Riksdagens kansli den 24 februari 1914 kl. 4 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande, i anledning av väckt motion om tillägg till 37 § förordningen om landsting.

Närvarande: Herrar Edén, Branting*, Clason, Bellinder, Mannheimer, von Geijer, Stadener, von Mentzer, Wavrinsky, grefve Alexander Hamilton, Hallberg, Gullberg*, Ericsson i Vallsta, Jansson i Djursätra*, Larsson i Säby, Nyström, Leander, Larsson från Västerås, Beckman från Linköping* och Kropp.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

I en inom Andra kammaren väckt, till konstitutionsutskottet hänvisad motion, nr 59, har herr *Lindley* hemställt, »att riksdagen för sin del måtte besluta, att till § 37 i kungl. förordningen om landsting må fogas följande mom.: Lag samma vare, därest tvekan förefinnes angående huruvida av enskild landstingsman väckt förslag kan anses falla inom landstingets befogenhet, samt ifall yrkande om att ärendet icke måtte till behandling upptagas blivit framställt. Därtill anhålles, att vederbörande utskott, i händelse den föreslagna formuleringen icke befinnes lämplig, må företaga den ändring av ordalydelsen, som för bestämmelsen i fråga kan anses behöfvlig.»

Angående de skäl, motionären åberopat till stöd för sitt förslag, hänvisas till motionen.

*Utskottets
yttrande.*

I motiveringen till sitt förslag framhåller motionären, att gränserna för landstingens befogenhet i synnerligen många fall äro ytterst svåra att uppdraga, samt att landstingsförordningen ej innehåller någon bestämmelse, som reglerar, huru det skall förfaras, därest i ett visst fall tvist

uppstår, om ett ärende tillhör tingets verksamhetsområde eller icke. Motionären förmenar, att det på grund av saknaden av lagstadganden i berörda hänseende »ligger, enligt vad erfarenheten visat, helt i ordförandens hand att beröva tinget rätten att själv pröva ett nytt ärendes betydelse och landstingets behörighet att behandla detsamma».

Redan vid 1865—66 års riksdag väcktes ett förslag av enahanda innebörd som det förevarande. Även då utgick motionären, ledamoten av bondeståndet C. J. Svensén, från samma uppfattning, som ligger till grund för den till utskottets behandling nu hänvisade motionen. Allmänna besvärs- och ekonomiutskottet, vartill motionen remitterades, avgav med anledning av densamma följande yttrande: »Vad äntligen angår Svenséns förslag om införande i sistnämnda författning (förordningen om landsting) av en bestämmelse i syfte att få stadgat, det landstings ordförande ej äger att ensam avgöra, huruvida ett ärende tillhör landstingets behandling eller icke, kan utskottet ej finna annat, än att motionärens förutsättning, att berörda förordning gäve anledning till en uppfattning, som skulle ordföranden äga en dylik beslutande rätt, är alldeles oriktig; och utskottet hemställer därför, att sistnämnda förslag må förfalla.» Motionen blev även av riksdagen avslagen. Den uppfattning, som ekonomiutskottet sålunda hyllade, har sedermera av Kungl. Maj:t fastslagits som den riktiga. År 1871 anförde ett antal medlemmar av Malmöhus läns landsting besvär däröver, att tingets ordförande vägrat framställa proposition rörande val av en ledamot i riksdagens första kammare. I sin resolution på besvären yttrade Kungl. Maj:t: »Kungl. Maj:t har i nåder låtit detta besvärs mål sig föredragas; och emedan, om än ordförande i landsting varken genom kungl. förordningen om landsting den 21 mars 1862 eller annan författning uttryckligen fått sig tillagd rätt att ensam bestämma, i vad mån hos landstinget förekommande ärenden må av detsamma till avgörande företagas, honom i allt fall icke kan anses åligga att å förslag, som enligt hans uppfattning är emot lag stridande, framställa proposition, med mindre sådant av landstinget uttryckligen påyrkas; men — — finner Kungl. Maj:t samma besvär — — — ej till någon dess åtgärd föranleda.» Jämlikt detta prejudikat kan ordföranden alltså visserligen underlåta att framställa proposition å förslag, som enligt hans uppfattning är stridande emot lag, *så framt nämligen landstinget icke yrkar proposition*; men gör landstinget sådant yrkande, åligger det å andra sidan otvetydigt ordföranden att ställa sig detsamma till efterrättelse. Det kan anmärkas att den princip, som legat till grund för Kungl. Maj:ts resolution i nu anförda besvärs mål, enligt ett flertal prejudikat av senare datum

tillämpats i fråga om rätt för ordförande i såväl kommunal- och kyrkostämma som hos stadsfullmäktige att vägra proposition.

Det anförda torde vara nog att ådagalägga, att landstinget redan äger den befogenhet, som motionären genom sitt förslag vill säkerställa för detsamma. Vid sådant förhållande skulle ett stadgande i motionens syfte endast innebära ett lagfästade av en redan tillämpad princip. En sådan lagstiftningsåtgärd skulle visserligen kunna vara lämplig och behöflig, därest bristen på uttryckligt stadgande i ämnet visat sig föranleda ett inkräktande från ordförandens sida på tingets befogenheter. Något exempel härpå har emellertid ej påvisats av motionären och har ej heller från annat håll kommit till utskottets kännedom. Motionären åberopar visserligen ett fall, då en ordförande utan att höra tingets mening förklarar, att en inom ett landsting väckt motion icke skulle till någon landstingets åtgärd föranleda. Men de slutsatser, som motionären dragit av nämnda exempel, kunna ej godtagas. Endast om ordföranden trots tingets därom framställda begäran vägrat ställa proposition, hade ett sådant fall förelegat, som det förevarande förslaget avser att förebygga. Såvitt av motionen framgår, hade emellertid något dylikt yrkande, att tinget skulle besluta i fråga om propositionens framställande, icke blivit gjort.

Om utskottet sålunda på grund av vad ovan anförts ej anser en lagändring i motionens syfte av behovet påkallad, så finner sig utskottet jämväl av andra skäl förhindrat att tillstyrka det väckta förslaget. Införandet i landstingsförordningen av ett sådant stadgande, som motionären föreslår, skulle nämligen kunna medföra, att saknaden av motsvarande bestämmelse i de övriga kommunalförordningarna ansåges innebära, att i dessa författningar andra principer gälla i förevarande ämne än i landstingsförordningen.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att herr Lindleys ifrågavarande motion ej måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 24 februari 1914.

På utskottets vägnar:

NILS EDÉN.